

Czempionaty koni huculskich i bydła simentalskiego na Podkarpaciu

Hieronim Frąckowiak

AR w Poznaniu

Urzekająca pięknym krajobrazu, bogata w ciekawe trasy turystyczne, zasobna w wody lecznicze Ziemia Podkarpacka stanowi atrakcję dla turystów, wczasowiczów i kuracjuszy. Specyficzne warunki klimatyczne i przyrodnicze tego regionu predysponują do hodowli zwierząt. Konie huculskie i bydło simentalskie są wpisane w tutejszy krajobraz rolniczy. Z inicjatywy podkarpackich hodowców i organizatorów hodowli zwierząt od pięciu lat organizowane jest „Późegnanie wakacji z koniem huculskim”, od dwóch lat poszerzone o „Regionalną wystawę bydła simentalskiego”. Głównymi organizatorami tych imprez hodowlanych są Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki w Odrzechowej, Okręgowy Związek Hodowców Koni w Rzeszowie i Polski Związek Hodowców Bydła Simentalskiego. Na liście współorganizatorów znajdują się również: Podkarpacki Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Instytut Zootechniki w Krakowie, Małopolskie Centrum Biotechniki w Krasnem, okoliczne urzędy gmin, regionalny ośrodek doradztwa rolniczego oraz organizacje hodowców i producentów. Miejscem prezentacji i oceny zwierząt hodowlanych oraz spotkań hodowców i licznie zgromadzonych zwiedzających jest Rudawka Rymanowska. Trzydniowe święto podkarpackich hodowców, trwające od 26 do 28 sierpnia, wydatnie wsparło 31 sponsorów.

Lokalizacja miejsca wystawy zwierząt jest wyjątkowa, wystawcy i zwiedzający korzystają z dwóch polan – górnej i dolnej, opasanych strumieniem górskim, który wije się u stóp strzelistej ściany skalnej. Na polanie górnej usytuowano stanowiska dla koni i bydła oraz namiot dla uczestników wystawy, w którym odbywały się m.in. spotkania z zawodnikami uczestniczącymi w zawodach jeździeckich oraz seminarium naukowe. Ponadto rozmieszczono tutaj pawilony, w których można było otrzymać informacje i materiały Instytutu Zootechniki w Krakowie, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Małopolskiego Centrum Biotechniki Spółka z o.o. w Krasnem koło Rzeszowa i innych. Wśród pawilonów rozlokowano stoiska ze sprzętem do hodowli i pielęgnacji zwierząt, sprzętem jeździeckim, maszynami i urządzeniami rolniczymi oraz punkty gastronomiczne. Na polanie dolnej dokonano uroczystego otwarcia, przeprowadzono ocenę płytową koni, prezentowano ekipy jeździeckie oraz zaprzęgi, odbywała się ścieżka huculska. Na zboczu, wykorzystując rzeźbę terenu, przygotowano naturalny amfiteatr dla publiczności.

Do tegorocznego czempionatu koni huculskich zgłoszono 9 ogierów, 37 klaczy i 1 wałacha. Oceniano zwierzęta z sześciu województw, większość z podkarpackiego i małopolskiego, a ponadto ze świętokrzyskiego, mazowieckiego i łódzkiego, a nawet z wielkopolskiego.

Regulamin Regionalnego Czempionatu Użytkowego Rudawka Rymanowska 26-28 sierpnia 2005 r. obejmował trzy konkurencje, tj. ocenę płytową, próbę kondycyjną i ścieżkę huculską. Czempionem użytkowym, w myśl regulaminu, zostaje koń (ogier, klacz, wałach), który uzyska największą liczbę punktów w trzech wyżej wymienionych konkurencjach. Warunkiem klasyfikacji w czempionacie użytkowym było ukończenie i zaliczenie co najmniej dwóch z trzech konkurencji, w tym obowiązkowo oceny płytowej. O kolejności miejsc w czempionacie w przypadku takiej samej liczby punktów u dwóch lub więcej par koń-jeździec, decydował lepszy wynik uzyskany ze ścieżki huculskiej, a w przypadku takiej równości – lepszy wynik uzyskany na płycie.

Do oceny mogły być przedstawione ogiery i klacze wpisane lub spełniające warunki wpisu do księgi zarodowej koni rasy huculskiej, których właścicielami są uspołecznione i indywidualne gospodarstwa rolne. Regulamin oceny określał także wiek koni – dla ogierów i klaczy ukończone 36 miesięcy, z podziałem na klacze młodsze (rocznik 2001 i 2002) oraz klacze starsze (rocznik 2000 i roczniki starsze).

Każdy koń był oceniany przez trzech niezależnych sędziów, którzy mogli przyznać od 0 do 10 punktów za każdą z pięciu cech: typ, pokrój, stęp, kłus, ogólna pielęgnacja i kondycja, tzn. maksymalnie 50 punktów. Na podstawie wyników oceny komisja w składzie: Andrzej Stasiowski, Teresa Pracuch i Andrzej Goraus (Iwona Tomczyk-Wrona, sędzia rezerwowo) w stawce dziewięciu ogierów przyznała tytuł czempiona hodowlanego czteroletniemu ciemnogniademu ogierowi 120 G-Kr Nominał, wyhodowanemu i pozostającemu własnością Stadniny Koni Huculskich w Gładyszowie. Wicczempion hodowlany przyznano sześciolatniemu gniademu ogierowi 94 G-Kr Saracen (fot. 1), wyhodowanemu również

Fot. 1. Wicczempion hodowlany – ogier 94 G-Kr Saracen

w SK Gładyszów, będącemu własnością Stanisława Myślińskiego z Polany, woj. podkarpackie. W stawce trzech ogierów pretendujących do tytułu czempiona hodowlanego znalazł się również ciemnogniady 105 G-Kr Fryderyko, wyhodowany i utrzymywany przez hodowcę indywidualnego Wojcie-

Fot. 2. Najmłodszy hodowcy prezentują cielęta

cha Krzyżaka z Porąbki Iwkowskiej. Ogiery 37 G-Rz Gines, 5 G-Lb Gwiazdor i 27 G-Rz Puszkar, które czempionaty zdobyły już na innych wystawach, zgodnie z zapisami regulaminu nie mogły uzyskać drugiego takiego wyróżnienia na wystawie w Rudawce Rymanowskiej.

W grupie klaczy młodszych (rocznik 2001 i 2002) czempionat hodowlany przyznano klaczy 28 G-Pz Wega, wyhodowanej przez Janusza Szajnę z Droszkowa, a będącej aktualnie własnością Krzysztofa Chomicza z Gruszczyna k. Kobylnicy w woj. wielkopolskim. Wiceczempionat zdobyła klacz 230 G-Rz Lira (nr kat. 24), wyhodowana i nadal użytkowana przez gospodarza wystawy – Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Sp. z o.o. Odrzechowa. W stawce trzech klaczy, z której wyłoniono dwie najlepsze, znajdowała się również klacz 213 G-Rz Pineska z hodowli Stanisława Procajło, której właścicielem jest Krzysztof Banasiewicz z Przemyśla, woj. podkarpackie.

W drugiej grupie – klaczy starszych (rocznik 2000 i starsze), czempionat hodowlany przyznano gniadej klaczy 620 Lira (nr kat. 43), wyhodowanej w Stadninie Koni Huculskich Gładyszów, będącej własnością Janusza Szota z Iwkowa w woj. małopolskim, a wiceczempionat – skarogniadej klaczy 184 G-Rz Smolna, wyhodowanej przez Stanisława Myślińskiego z Polany, woj. podkarpackie, wystawianej i użytkowanej przez jej obecnego właściciela Tadeusza Wrześniaka ze Staszowa w woj. świętokrzyskim. Trzecią klaczą pretendującą do tego tytułu była 227 G-Kr Olszynka, wyhodowana i użytkowana w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki Brzezie.

Próba kondycyjna, czyli ocena szybkości, wytrzymałości i przygotowania konia, została przeprowadzona na dystansie 12,5 km w drugim dniu imprezy. Bezpieczeństwo i stan zdrowia koni podczas trwania próby kondycyjnej gwarantowały badania weterynaryjne, określające stan fizjologiczny zwierząt. Zawodnik w trakcie tej próby był zobowiązany – pod groźbą eliminacji z konkurencji – przekraczać linię startu i mety oraz pokonywać odcinek kontrolny wierzchem, natomiast pozostały dystans mógł pokonywać w sposób dowolny, nawet prowadząc konia w rękę. Odcinek kontrolny, o długości 2 km, stanowił końcowy fragment trasy próby kondycyjnej; pod groźbą utraty 20 punktów zawodnicy musieli pokonać go wierzchem, w stępie lub klusie, w kierunku do przodu. Po u-

kończeniu próby każdy koń był badany przez lekarza weterynarii, w czasie do 30 minut po przekroczeniu linii mety. Jeżeli pomiar tętna konia 30 minut po przekroczeniu linii mety wynosił więcej niż 64 uderzenia na minutę, to wówczas eliminowano konia z zawodów. Stan fizjologiczny błon śluzowych, odwodnienie, wypełnienie naczyń włosowatych, perystaltykę i ruch jelit – określane przez wykonującego badanie lekarza – wyrażano w skali literowej i przeliczano na punkty bonifikacyjne. Skali ocen literowych odpowiadały następujące oceny punktowe: A – 10 pkt., AB – 8 pkt., B – 6 pkt., BC – 4 pkt., C – 2 pkt. Za próbę kondycyjną można było uzyskać maksymalnie 80 punktów. Podczas próby kondycyjnej obowiązywało wyznaczone przez Komisję Sędziowską tempo przejazdu, skrócenie lub wydłużenie limitu czasu wyznaczonego na pokonanie trasy skutkowało eliminacją z dalszych zawodów.

W próbie kondycyjnej pierwsze miejsce zdobyła klacz 620 Lira, uzyskując 76,52 pkt. (hodowca – SK Gładyszów, właściciel – Janusz Szot, zawodnik – Magdalena Szot). Drugi był ogier 105 G-Kr Fryderyko, który uzyskał 75,06 pkt. (hodowca, właściciel i zawodnik – Krzysztof Krzyżak). Trzecie miejsce przypadło klaczy 207 G-Rz Barka, która zdobyła 74,22 pkt. (hodowca – Marta Cymerman, właściciel i zawodnik – Krzysztof Kurzawa).

Ścieżka huculska rozgrywana była na dystansie 1200 m, na 16 przeszkodach. Szczegóły dotyczące dystansu, tempa, limitu czasu, kolejności przeszkód oraz zasady punktacji za prawidłowe pokonanie przeszkód podawane są przez komisję sędziowską na odprawie technicznej. Komisja sędziowska przed podaniem tych informacji dokładnie analizuje i ocenia konfigurację terenu, rodzaj podłoża i warunki pogodowe. Trasa ścieżki huculskiej obejmuje 16 naturalnych bądź sztucznych przeszkód, wśród których 12 stanowią przeszkody obowiązkowe, a pozostałe 4 to przeszkody dowolne. Ustalono, że minimalna odległość między przeszkodami wynosi 30 m. Na odprawie technicznej w Rudawce Rymanowskiej wyznaczono 6-minutowy limit czasu oraz tempo pokonywania trasy wynoszące 200 m/min. Na trasie ścieżki huculskiej obowiązkowo muszą znajdować się: kładka nad rowem suchym lub z wodą, stromy zjazd, równoważnia, stromy wyjazd, niskie przejazdy, przejazd przez wodę – bród, bramka z zamknięciem, ciasny przejazd (czyli korytarz), skok przez stacjonatę, wiatrołom, kładka na podwyższeniu, labirynt. Przeszkody są dowolnie wybierane z listy dwunastu następujących: bramka saloon, wąska droga na wprost, wąska droga po łuku w prawo lub w lewo, skok postuszeństwa, wyskok na próg, zeskok z progu, slalom między tyczkami, bramka z firankami, przejazd przez rów, skok przez pień drzewa, żywopłot, cofanie. Regulamin ścieżki huculskiej dopuszcza możliwość omińnięcia maksymalnie 3 z 16 wyznaczonych przeszkód, a podwójna odmowa pokonania przeszkody i następnie jej objechanie liczone jest jako dozwolone omińnięcie. Trasę ścieżki zawodnik pokonuje chodem dowolnym, dostosowanym do jego umiejętności i stopnia trudności przeszkody. Wyjątek stanowią trzy ostatnie odcinki między przeszkodami, które muszą być pokonane klusem po najkrótszej trasie do mety. W tej konkurencji dopuszczalny jest, za zgodą lekarza weterynarii, udział klaczy ze źrebkami.

Punkty karne naliczane są za przekroczenie normy czasu, przy tolerancji 10 sekund, wg zasady: 0,25 pkt./1 s za czas

powyżej normy, 0,50 pkt./1 s za czas poniżej normy. Za jeden upadek jeźdźca oraz zejście z konia między liniami startu i mety – 25 pkt. karnych, za przejazd trasy między ostatnimi trzema przeszkodami chodem innym niż kłus oraz nie po najkrótszej linii do mety – 8 pkt. karnych.

Tegorocznym zwycięzcą ścieżki huculskiej został ogier 27 G-Rz Puszkar (hodowca – ZD IZ Sp. z o.o. Odrzechowa, właściciel – Józef Babiś, zawodnik – Adam Malmuk), który uzyskał maksymalną liczbę 80 punktów (fot. 2, IV str. okładki). Druga w tej konkurencji, również z maksymalną liczbą 80 punktów, była klacz 620 Lira (hodowca – SK Gładyszów, właściciel – Janusz Szot, zawodnik – Magdalena Szot). Trzecie miejsce, uzyskując 79,5 pkt., zdobyła klacz 22 G-Łd Hewia (hodowca – Zbigniew Radziejewski, właściciel – Ewa Banasiak, zawodnik – Monika Banasiak).

Czempionat użytkowy koni rasy huculskiej, obejmujący trzy konkurencje (ocena eksterieru, próba kondycyjna, ścieżka huculska), umożliwiła zdobycie maksymalnie 210 punktów, a tytuł Czempiona Użytkowego Koni Rasy Huculskiej otrzymuje koń, który uzyskał najwyższą liczbę punktów, jednak nie mniej niż 170. Ostateczne wyniki Regionalnego Czempionatu Użytkowego Koni Rasy Huculskiej – Rudawka Rymanowska 26-28.08.2005 uzyskano po podsumowaniu liczby punktów uzyskanych w wymienionych wyżej trzech konkurencjach.

Miejsce pierwsze zdobyła klacz 620 Lira, która uzyskała ogółem 201,52 pkt., w tym: ocena płytowa – 45,00 pkt., próba kondycyjna – 76,52 pkt., ścieżka huculska – 80 pkt. Lira była niedoścignionym liderem we wszystkich trzech rozgrywanych konkurencjach. Na miejscu drugim, z wynikiem 194,10 pkt., sklasyfikowano ogiera 27 G-Rz Puszkar, który za ocenę eksterieru uzyskał 42,67 pkt., za próbę kondycyjną – 71,43 pkt. i za ścieżkę huculską – 80 pkt. Puszkar najlepiej zaliczył ścieżkę huculską, a za pozostałe konkurencje został sklasyfikowany na 6. i 7. pozycji. Miejsce trzecie, z wynikiem 184,94 pkt., zdobyła 22 G-Łd Hewia, oceniona za eksterier na 40,00 pkt., za próbę kondycyjną na 65,44 pkt. i za ścieżkę huculską na 79,50 pkt. Hewia wykazała się mniej wyrównanym startem, gdyż w ocenie płytowej była 28., a wynik uzyskany za próbę kondycyjną uplasował ją na miejscu 18.

W klasyfikacji drużynowej Regionalnego Czempionatu Użytkowego Koni Rasy Huculskiej – Rudawka Rymanowska 26-28 sierpnia 2005 ustalono następujący ranking miejsc:

- I miejsce – drużyna Pelc-Babiś; konie: Liana, Hiacynta, Puszkar; suma uzyskanych punktów – 552,34;
- II miejsce – drużyna Wielka Czwórka; konie: Fryderyko, Gwiazda, Lira, Smolna; suma uzyskanych punktów – 521,84;
- III miejsce – drużyna SKH Gładyszów, konie: Promień, Opar, Pokora, Agar; suma uzyskanych punktów – 515,11;
- IV miejsce – drużyna SK Tabun; konie: Saracen, Pufka, Walka, Wanta; suma uzyskanych punktów – 463,19;
- V miejsce – drużyna GAPP; konie: Girgonia, Atrapa, Panda, Płatynka; suma uzyskanych punktów – 423,16;
- VI miejsce – drużyna Gumisie; konie: Hewia, Gines, Omega, Lira; suma uzyskanych punktów – 415,84;
- VII miejsce – drużyna IZ Brzezcie; konie: Olszynka, Ostka, Sanutka; suma uzyskanych punktów – 362,15.

W trzecim dniu imprezy w Rudawce Rymanowskiej rozegrano również zawody w konkursie powożenia zaprzęgami

parokonnymi. Zwyciężył zaprzęg ogierów – 5 G-Lb Gwiazdor i 105 G-Kr Fryderyko, ze Stada Ogierów Klikowa, powożony przez Sebastiana Biedronia i luzaka Piotra Miśkiewicza, który uzyskał tylko 3 punkty karne. Na drugim miejscu uplasował się zaprzęg – ogier 101 G-Kr Afisz i wałach Wist, ze SKH Gładyszów, powożony przez Janusza Michalaka i luzaka Damiana Dziambę, który uzyskał 4 punkty karne. Miejsce trzecie zdobył zaprzęg – ogier 11 G-Kr Opar i wałach Agar, ze SKH Gładyszów, prowadzony przez Damiana Dziambę z luzakiem Maciejem Michalcem, który uzyskał 7 punktów karnych.

Ekspozycję bydła simentalskiego przygotowało Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie Oddział Lubelski Przedstawicielstwo w Rzeszowie, a komisarzem tej wystawy była Teresa Tromska. Udział w tegorocznej wystawie zgłosiło 27 wystawców bydła. Powołana przez organizatora komisja, w składzie: Marian Stachyra oraz Ivan Bogdani i Matus Kohut – specjaliści ze Słowacji, oceniła siedem grup bydła – od jałówek cielnych do krów senierek. Etapy pracy komisji oraz wyniki oceny poszczególnych grup bydła simentalskiego przedstawiał i opatrywał szerokim naukowym komentarzem prof. Jan Treła.

Regulamin oceny bydła simentalskiego stanowił, że prezentowane mogą być urodzone w Polsce krowy i jałowice wpisane lub spełniające warunki wpisu do księgi, ponadto krowy muszą być w trakcie laktacji. Wiek pierwszego wycielenia dla krów i przewidywanego wycielenia dla jałowic musiał zawierać się w przedziale od 660 do 1200 dni. Minimalna wydajność własna lub matki (w przypadku jałowic) musiała wynosić 240 kg białka i tłuszczu (razem) w laktacji 305-dniowej lub pełnej krótszej. Bydło simentalskie oceniano wg skali 100-punktowej, uwzględniającej następującą gradację: 90-100 pkt. – ocena doskonała, 85-89 pkt. – bardzo dobra, 80-84 pkt. – dobra, 75-79 pkt. – dostateczna. Ocenianym cechom przypisywano następujące wagi oceny ogólnej: kaliber – 20%, typ i budowa – 15%, nogi i racice – 10%, wymię – 30%, umięśnienie – 25%. Regulamin zakładał także, że czempion i wiceczempion wystawy zostanie wyłoniony w każdej kategorii prezentowanego bydła, jednak pod warunkiem, że ich liczebność nie będzie mniejsza niż 5 sztuk, natomiast superczempion zostanie wybrany spośród czempionów w poszczególnych kategoriach.

Komisja oceniająca bydło simentalskie przyznała czempionaty i wiceczempionaty w następujących grupach:

- jałowki cielne: czempion – Mona (nr kat. 46), hodowca i właściciel Zygmunt Łochański, Wróbliki Szlacheckie; wiceczempion – Elanda (nr kat. 48), hodowca i właściciel Hodowla Bydła Simentalskiego Maciej Uznański, Pakoszówka;
- krowy w I laktacji: czempion – Bryza (nr kat. 72), hodowca i właściciel Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Sp. z o.o. Odrzechowa; wiceczempion – Alwa (nr kat. 1), hodowca i właściciel Małgorzata Buczek, Strachocina;
- krowy w II laktacji: czempion – Hilda (nr kat. 12), hodowca i właściciel Stanisław Rymarowicz, Trześniów; wiceczempion – Bania (nr kat. 10), hodowca i właściciel Tadeusz Fyda, Odrzechowa;
- krowy w III laktacji: czempion – Bela V (nr kat. 74), hodowca i właściciel Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Sp. z o.o. Odrzechowa; wiceczempion – Morela (nr kat.

17), hodowca i właściciel Tomasz Sagan, Wróblki Szlachec-
kie;

- krowy w IV laktacji: czempion – Gerda (nr kat. 25), ho-
dowca i właściciel Krystyna Żarów, Bandrów; wiceczempion
– Salwa (nr kat. 23), hodowca i właściciel Zygmunt Łochań-
ski, Wróblki Szlachec-
kie;

- krowy w V laktacji: czempion – Gnida (nr kat. 35), ho-
dowca i właściciel Stanisław Czapla, Nagórzany; wiceczem-
pion – Bona (nr kat. 34), hodowca i właściciel Katarzyna Mi-
lasz, Wisłok Wielki;

- krowy seniorki: czempion – Minka (nr kat. 40), hodowca
i właściciel Stanisław Czapla, Nagórzany; wiceczempion –
Berta (nr kat. 36), hodowca i właściciel Tadeusz Chowaniec,
Długie.

Superczempionem wystawy została krowa Bela (nr kat.
74), wyhodowana i nadal użytkowana w Zakładzie Doświad-
czalnym Instytutu Zootechniki Sp. z o.o. Odrzechowa k. Ry-
manowa.

Przyznano też nagrody dodatkowe: Zygmunt Łochański –
hodowca czempionki w grupie jałówek cielnych – otrzymał
puchar ufundowany przez sędziów ze Słowacji; sędziowie ci
przyznali także wyróżnienie za budowę wymienia krowie Ger-
da, czempionce w grupie krów w IV laktacji, ze stada Krystyny
Żarów. Za najładniejsze cielę uznano Brydżię (nr kat. 4a) wy-
hodowaną i utrzymywaną przez Krystynę Żarów z Bandrowa.

Krowy simentalskie w województwie podkarpackim stano-
wią najliczniejszą w kraju populację ocenianą pod względem
wydajności. Przedstawicielstwo w Rzeszowie podaje, że
przeciętna wydajność wyliczona dla średniej liczby 3033,8
krów tej rasy w województwie podkarpackim za rok 2004 wy-
nosi 4320 kg mleka, 175 kg tłuszczu (4,05%) i 144 kg białka
(3,33%). Cielęta simentalskie, szczególnie buhajki, są poszu-
kiwane przez kupców krajowych i zagranicznych.

W trakcie trwania dorocznego święta hodowców koni hu-
calskich i bydła simentalskiego odbyło się sympozjum zatytu-
łowane „Hodowla zachowawcza koni hucalskich”, przygoto-
wane i prowadzone przez dr Iwonę Tomczyk-Wronę wraz
z dr Jadwigą Gancarz. Hodowcy spotkali się przy ognisku,

odbyła się zabawa taneczna i przygotowano blok artystycz-
no-rozrywkowy z udziałem Zespołu Pieśni i Tańca – Ziemia
Sanocka. Przeprowadzono także aukcję na rzecz odbudowy
Polan Surowicznych.

Wystawy zwierząt, przeprowadzone zawody konne wraz
z towarzyszącą im oprawą, odbywające się w przepięknej
i niepowtarzalnej naturalnej scenerii, stworzyły optymalne
warunki do promocji Ziemi Podkarpackiej i jej produktów re-
gionalnych. Imprezy hodowlane zorganizowane w Rudawce
Rymanowskiej doceniły władze szczebla centralnego, woje-
wódzkiego i lokalnego. W imieniu Ministra Rolnictwa i Roz-
woju Wsi Jerzego Pilarczyka ceremonii otwarcia wystawy do-
konał Wojciech Pomajda – Prezes Agencji Modernizacji
i Restrukturyzacji Rolnictwa. W uroczystości otwarcia ucze-
stniczyli między innymi: Wicewojewoda Podkarpacki Stani-
sław Długosz, Przewodniczący Sejmiku Podkarpackiego
Krzysztof Kłak, Dyrektor Departamentu Bezpieczeństwa Żywno-
ści i Weterynarii Wojciech Wojtyra. Obecni byli także par-
lamentarzyści, przedstawiciele nauki, władz Instytutu Zoo-
techniki w Krakowie i inni dostojni goście.

Miłym akcentem było udekorowanie Srebrnym Krzyżem
Zasługi doktora Władysława Brejty – Prezesa Spółki Zakład
Doświadczalny Instytutu Zootechniki w Odrzechowej, zasłu-
żonego organizatora rolnictwa, jednego z pomysłodawców tej
imprezy, jej organizatora i gospodarza. Okolicznościowe dy-
plomy uznania otrzymali Wiesław Szpytma – prezes i Marek
Gibała – kierownik Okręgowego Związku Hodowców Koni
w Rzeszowie. Licznym zasłużonym hodowcom i pracow-
nikom zatrudnionym w dziale produkcji zwierzęcej wręczono
odznaki honorowe.

Doktorowi Władysławowi Brejcie i mgr inż. Markowi Gibale
– pomysłodawcom i inicjatorom oraz wszystkim współorgani-
zatorom wystawy należy życzyć sił, energii i konsekwencji,
niezbędnych do jej kontynuowania i żywić nadzieję, że „Po-
żegnanie wakacji z koniem hucalskim” oraz „Regionalna wy-
stawa bydła simentalskiego” ugruntowały już sobie miejsce
w kalendarzu krajowych imprez hodowlanych.

Ustawowa ochrona zwierząt doświadczalnych

Sławomir Mroczkowski

ATR Bydgoszcz

Od zarania ludzkości zwierzęta dostarczały człowiekowi po-
żywienia, odzienia, a także były wykorzystywane do pracy.
Stosunkowo nowym zjawiskiem w naszym kręgu kulturowym
jest eksploatacja zwierząt jako materiału doświadczalnego.
Dzięki eksperymentom na zwierzętach możliwy był rozwój

wielu dziedzin nauki. Badania na zwierzętach były podstawą
wielu przełomowych odkryć, na których opiera się dziś współ-
czesna biologia i inne pokrewne jej dyscypliny. Osiągnięcia
medycyny, a także nauk podstawowych wymagały użycia,
jako żywego materiału doświadczalnego, ciała zwierząt. Lau-
reaci nagrody Nobla w dziedzinie medycyny w 80% swoje
sukcesy osiągnęli w wyniku prowadzenia doświadczeń z u-
działem zwierząt [2].

Doświadczenia na zwierzętach są w potocznym rozumie-
niu najczęściej utożsamiane z wykorzystaniem zwierząt labo-
ratoryjnych. Tym terminem określa się kilka gatunków ssa-
ków, przeważnie gryzoni, które są wykorzystywane do badań
w pracowniach biomedycznych i biologicznych. Są to zwykle
zwierzęta małych rozmiarów, jak: szczury i myszy, które mo-
gą być utrzymywane w laboratoriach. Lista gatunków zwie-